

Valvontaosasto

Ohjaus- ja asiantuntijapalvelut
Kansainväliset ja oikeudelliset asiat

27.1.2020

Eduskunta
Hallintovaliokunta

HaV@eduskunta.fi

Viite: Asiantuntijalausuntopyyntönne

Tullin lausunto asiassa HE 90/2019 vp; Hallituksen esitys eduskunnalle keskinäisestä avunannosta ja yhteistyöstä tulliasioissa Iranin islamilaisen tasavallan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi**Lausunnon antaja:**

Tulliylitarkastaja Lassi Salakka, puh: 04033 26192

Lausunto

Pyydettyä lausuntona Tulli esittää seuraavaa:

Hallituksen esityksessä ehdotetun tulliyhteistyösopimuksen Iranin islamilaisen tasavallan (jäljempänä Iran) kanssa päätarkoituksena on antaa toiselle sopimuspuolelle tietoja tullivalvonnan turvaamiseksi sekä tullirikollisuuden torjumiseksi ja tutkimiseksi.

Tulli on ollut aktiivisesti mukana sopimuksen valmistelussa. Sopimus perustuu Maailman tullijärjestön sopimusmalleihin, eikä siihen ole neuvotteluissa muodostunut sellaisia tavanomaisesta sisällöstä poikkeavia yksityiskohtia, joita tässä lausunnossa olisi syytä erityisesti tarkastella.

Tulliyhteistyösopimusten tarkoituksena on ennen kaikkea tehostaa tullivalvontaa ja tullirikostorjuntaa osana Tullin toimintaa kansainväliseen kauppaan ja tavaraliikenteeseen liittyvien riskien hallinnassa. Muun muassa viestinnän ja maksuliikenteen menetelmien kehittyminen sekä siirtyminen kansainväliseen tietoverkkoon vaikuttaa mahdollisuuksiin saada viranomaisten käyttöön tullisäädännön vastaisen toiminnan havaitsemiseksi sekä esitutkinnan suorittamiseksi tarpeellisia tietoja. Tähän kehitykseen voidaan vastata parhaiten tullien välisellä kansainvälisellä yhteistyöllä.

Tulli on tehnyt nyt säädettävänä olevaa vastaavan sopimuksen yhteensä 21 eri maan kanssa. Iran sijaitsee idän ja lännen välisen kansainvälisen kaupan reittien historiallisessa solmukohdassa ja Tullin näkemyksen mukaan nyt solmittava sopimus parantaa edelleen mahdollisuuksiamme toimia tehokkaasti kansainvälisessä rikostorjuntaympäristössä. Suomen ja Iranin välisen kaupan arvo on tilastojen mukaan vuosina 2014 – 2018 ollut tuonnin osalta noin 1,9 – 3,9 miljoonaa euroa ja viennin osalta noin 19 – 138 miljoonaa euroa.

Valvontaosasto

27.1.2020

Kansallinen tullilaki, laki rikostorjunnasta Tullissa ja laki kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa antavat Suomelle riittävät mahdollisuudet vastata muualta saapuviin virka- ja oikeusapupyyntöihin. Kahdenvälisiä sopimuksia tarvitaan toisten maiden sitomiseksi vastaavanlaiseen apuun, jota annetaan kansallisen lainsäädännön ja osapuolten toimivaltuuksien asettamissa rajoissa. Tavoitteena on ennalta estää, paljastaa, tutkia sekä saattaa syyteharkintaan tullisäädännön vastaisia tekoja.

Rikoslajit, joita avunanto voi koskea, ovat Tullin tutkinnan alaan kuuluvat rikokset (muun muassa verorikokset, huumausainerikokset, teollisoikeusrikokset). Hallinnollisesti kysymys on tulliverotuksen oikeellisuuden varmistamisesta eli tietojen vaihdosta liittyen tavaroiden arvoon, tariffinimikkeeseen, alkuperään ja tullimenettelyihin sekä niihin liittyviin etuuskohteluihin. Yhteistyö esimerkiksi huumausainerikosten osalta on lisäksi mahdollista myös muiden kansainvälisten sopimusten nojalla, joihin Iran ja Suomi ovat sitoutuneet. Tietojenvaihdon lisäksi myös muita valvonnan, rikostorjuntasäädännön ja pakkokeinolain soveltuvia menetelmiä, kuten valvottua läpilaskua, voidaan käyttää apua annettaessa sopijapuolen kansallisen säädännön mukaan.

Kahdenväliset tulliyhteistyösopimukset ovat käytännössä osoittautuneet tehokkaiksi instrumenteiksi yhteistyön kehittämiseksi toisten valtioiden tulliviranomaisten kanssa yksittäisten rikosten selvittämisessä ja laajemmankin yhteistyön kannalta. Sopimuksen 20 artiklan mukaisesti maiden Tullit voivat olla nimeämiensä keskusviranomaisten välityksellä suoraan yhteydessä toisiinsa.

Sopimus koskee sellaista toimintaa, johon väistämättä ja nimenomaan liittyy henkilöä koskevien tietojen ja arkaluonteistenkin tietojen hankkimista yksityisyyden suojan piiriin kajoamalla, sekä tällaisten tietojen säilyttämistä ja käsittelyä. Tulli pitää oikeana sitä yhteiskunnassamme vallitsevaa periaatetta, että erityisiin toimivaltuuksiin perustuvan tietojen hankinnan ja käsittelyn tulee olla mahdollisimman täsmällisesti säädeltyä ja perusteltua.

Säädännön selkeyden ja täsmällisyyden merkitys korostuu erilaisten poliittisten ja oikeudellisten kulttuurien välisessä yhteistoiminnassa. Tullin näkemyksen mukaan sopimuksesta neuvoteltaessa ja juuri tätä asiaa koskevaa liitettä siihen mukaan otettaessa, on osapuolten välillä saavutettu asiasta yhteisymmärrys, joka on sopimuksen solmimisen edellytys.